

Madvig: Da min ærede Elsbemand (Brock), som maaffee nærmest maa siges at have affattet det af ham i Forbindelse med mig stillede Endringsforslag, har overdraget mig, at begrunde det, skal jeg med et Par Ord antyde, hvorfor vi have stillet det, idet jeg dog strax maa sige, at Forslaget maatte skrives i stor Hast, efterat der var blevet indfaldt Endringsforslag til Lovforslaget, saaledes som det var kommet tilbage til os fra Folkethinget, og at der saaledes ikke har været tilstrækkelig Tid til at redigere det; det tilfredsstiller derfor heller ikke længer mig selv, og jeg troer endog, at det maaffee tilfredsstiller min ærede Medforslagsstiller endnu mindre end mig. Jeg skal for at gjøre det klart, hvorledes min Stilling er bleven til det hele Lovudkast, med saa Ord tillade mig at udvikle, at Resultatet, saaledes som Lovforslaget nu er kommet til os fra Folkethinget, og saaledes som jeg hører, at den nye § 2 forstaaes der — og jeg kan ikke nægte, at der i denne Paragraph findes Antydninger, som vise hen til en saadan Forstaaelse — og saaledes som den utvivlsomt maa blive at forstaae, hvis det Endringsforslag, der er stillet af det ærede 4de Medlem for Kjøbenhavn, vedtages, forekommer mig at blive det, at det synes, som om Repræsentationen vil give en Lov om, hvorledes dette hele forqvallede Forhold paa Bornholm skal ordnes, men at den dog i samme Dieblik viger tilbage fra at give en Lov, der virkelig ordner Forholdet, og derimod overlader hele Sagens Ordning til Noget, der atter synes at skulle være en Domstol, men hvis hele Competence og hvad den skal gjøre, derpaa ordnes og bestemmes saaledes, at det egentlig ikke bliver en Domstol, men en Commission, som frit skal ordne Sagen, efter hvad den maatte finde billigt. Det overdrages saaledes til en Commission at gjøre, hvad Lovgivningsmagten ikke vover at gjøre; dette synes mig at være Sagen. Jeg skal bemærke, at saaledes som Udcastet fremkom for os, var det bygget paa den Forudsætning, at der tillom ikke alene Hartkornejerne, men ogsaa de øvrige Behoere i Sognene paa Bornholm en Andeel i Udmarksjorderne og en Afgang til for Fremtiden at deeltage i deres Benyttelse, ligesom de hidtil have været berettigede til. Man støttede

sig i saa Henseende paa den i 1862 faldne Høiesteretsdom. Men man gif tillige ud fra, at der hverken ved denne Dom var opstillet eller rettere sagt var paavist nogen Maalestof, efter hvilken de enkelte Behoeres Andeel i disse Udmarker kunde bestemmes, saaledes at hver Enkelt kunde komme i Besiddelse af en individuel Eiendom, og man havde altsaa kun Valget imellem enten at lade Markerne ligge hen som hidtil til en uhensigtsmæssig Afbenyttelse eller, hvis man vilde bringe dem ud af denne Form af Benyttelse, da at paatage sig at ordne hele Forholdet uden den Maalestof, som nu engang ikke kunde findes. Derved kom man da til at sige, at, da Communen indbefatter alle Behoerne, baade Hartkornseierne og Sktehartkornseierne, saa skulde Udmarksjorderne i hver Commune være dens Eiendom som Heelhed, og dette var saaledes Tanken i Lovforslagets § 1. Der er, saavidt jeg veed, heller ikke senere under Behandlingen, navnlig i Folkethinget, fremkommet nogen Antydning om Tilværelsen af en Maalestof, hvorefter samtlige Enkelte, der anses berettigede til Andeel i Udmarkerne, skulde kunne faae den dem tilkommende individuelle Andeel udlagt efter et bestemt Maal. Jeg har vel seet, at der er blevet antydet, at der skulde være 4, 5 eller 6 Classer af Berettigede, og at hver skulde have sin Deel, men, hvor Meget enhver Klasse skulde have, og hvor Meget den Enkelte i hver Klasse skulde have, derom er der ikke fremkommet den fjerneste Antydning. Man gif derfor her i Landstinget ud fra — og Lovforslaget hvilede paa denne Forudsætning —, at det hele Forhold var saa forqvallet, at man, af Hensyn til Dens Befolknings almindelige Bedste, maatte gribe ind ved en Lovbestemmelse, som ikke tillagde de Enkelte nogen bestemt Andeel hver for sig, men som ordnede Fællesbesiddelsen paa en bedre Maade. Der rejste sig imidlertid i det andet Thing, ligesom det ogsaa tidligere havde været Tilfældet her, stærke Skruper med Hensyn til, hvorvidt man ikke ved det forelagte Lovforslag gif den enkelte Mand's Eiendomsret for nær og udelukkede en Henvendelse til Domstolene og en Afgjørelse ved Domstolene, som Enhver ellers var berettiget til at fordrø. Men hvad har man da nu gjort for at imødekomme disse Skruper?